

वि.सं. २०८१ असार १९, बुधबार
ने.सं. ११४४ तछलागा द्वादशी

आदरणीय केन्द्रीय समिति सदस्यहरू,
प्रिय सभापति ज्यू ।

पार्टी सचिवालयको निर्णय पश्चात, देशको ३८ वटा जिल्लाको माटो छोड् , समीक्षा यात्रा गरी पार्टी महामन्त्रीको रूपमा मैले तयार पारेको समीक्षा प्रतिवेदन तपाईंहरू माझ पेश भइसकेको छ । यो प्रतिवेदनमा मैले के देखे र मलाई जनताले के भने भन्ने कुरा नै छन् । यहाँ जनताका कुरा जस्ताको तस्तै समेट्ने प्रयास गरेको छु र यसलाई जनताको आवाजभन्दा अन्यथा व्याख्या गर्न पुगिए पार्टीगतरूपमा त्यो सबैभन्दा ठूलो भूल हुनेछ, जनताको मतप्रति , सत्य वचन प्रति अन्याय हुनेछ ।

साथीहरू, प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्ने क्रममा मैले सञ्चार माध्यममा प्रतिवेदनका बारेमा , र प्रतिवेदनको थोरै अंश सञ्चार माध्यमबाट पनि प्रेषित गरें । केन्द्रीय अनुशासन आयोगले सोहि विषयमा केन्द्रीत रहि मलाई २०८१/०३/१४ मा स्पष्टीकरण समेत सोधेको छ । यस विषयमा मैले केन्द्रीय समितिमा आफ्ना केहि धारणाहरू राख्न चाहे ।

१) पार्टीको विधानको धारा २४ उपधारा ३ (३) ले पार्टी महामन्त्रीको अधिकार तोकेको छ । विधान अनुसार पार्टी महामन्त्रीलाई पार्टीका आयोगहरूलाई निर्देशन दिने अधिकार छ । निर्देशन दिने निकायलाई स्पष्टीकरण सोध्न मिल्दैन भन्ने मेरो सामान्य बुझाइ हो ।

२) पार्टीको केन्द्रीय समितिले पारित गरेको "केन्द्रीय अनुशासन आयोगको नियमावलि २०८०" को नियम ६.२.३ मा केन्द्रीय अनुशासन आयोगको अधिकार क्षेत्र किटान गरिएको छ , जसमा भनिएको छ - "महामन्त्री उपर कारवाहिमा प्रस्तावित रायसहितको सिफारिस सभापतिमार्फत केन्द्रीय समितिमा पेश गर्ने ।" मेरो बुझाइमा, र आयोगका अधिवक्ताहरूले पनि नियमावलि निर्माणको क्रममा, यति लेखेपछी "सभापतिको अनुमति बिना कुनै कारवाहि शुरू गर्न सक्दैन" भन्नु भएको थियो । पत्रको बोधार्थमा सभापति समेतलाई राखिएकाले सभापतिको अनुमतिमा भएको हो कि भन्ने शङ्का लाग्यो तर सभापतिले फोन सम्पर्कमा आफूलाई त्यसरी स्पष्टीकरण नसोधिएको बताउनु भयो ।

३) सोहि नियमावलिको नियम ३.३ ले अनुशासन आयोगका पदाधिकारीहरूले पालना गर्नुपर्ने आचरण सम्बन्धमा व्यवस्था गरेको छ जसअनुसार आयोगले अनुशासनात्मक कारवाहि प्रक्रियासम्बन्धमा सार्वजनिक बहस वा टिप्पणी गर्न नहुने उल्लेख छ । प्रतिवेदनलाई आन्तरिकरूपमा छलफल नगरी मिडियाबाजी गरेको भनि मलाई आयोगले स्पष्टीकरण सोध्यो, तर मलाई सोधिएको स्पष्टीकरणका बारेमा आयोग आफैले मिडियाबाजी गर्यो , जुन द्वेध चरित्र मात्र देखिएन , नियमावलि विपरित पनि छ ।

४) नियमावलिको ३.२ बमोजिम आयोगका प्रमुखले महामन्त्रीमार्फत राजीनामा पेश गर्नु पर्ने लेखिएको छ, र आयोगका अन्य पदाधिकारीले प्रमुखसमक्ष राजीनामा पेश गर्नु पर्नेछ । तर मैले

विविध मिडिया र पार्टीका संयन्त्र एवं केहि केन्द्रीय सदस्यबाट आयोगका पदाधिकारी एवं सदस्यहरूले सभापतिसमक्ष राजीनामा पेश गरेका छन् भनेर सुने । नियमावलि विपरित पेश गरिएको राजीनामाको अर्थ भयो वा भएन, बहसको विषय होला , तर राजीनामा स्वीकृत नभएकाले आयोगले सक्रियता देखाएको हुनसक्छ । महामन्त्रीलाई राजीनामा नबुझाएकाले मैले यसमा थप टिप्पणी गर्न मिलेन तर सबैको जानकारीका लागि पेश गरे ।

५) केन्द्रीय अनुशासन आयोगलाई २०८१ वैशाख २७ गते अभिव्यक्ति स्वतन्त्रताका बारेमा राय उपलब्ध गराइदिन पत्र (प.सं. ०८०/८१ च.नं. १३२) लेखेको थिएँ । अभिव्यक्ति स्वतन्त्रता सम्बन्धी दुविधा देखिन थालेकाले पार्टीले अवलम्बन गर्नु पर्ने नीतिका लागि आयोगसँग राय मागेका थिए । पत्रमार्फत मात्र हुँदैन भनि सोचेर, आयोगका कावा प्रमुखसँग फोन सम्पर्क गरी अब बाहिर के बोल्न पाउने, के नपाउने निर्धारण गरेर कडाइका साथ जानपर्छ भनेको थिए । पार्टीको विधानले यसअनुरूप सम्पर्क गर्नु महामन्त्रीको कर्तव्य र अधिकारका रूपमा व्याख्या गरेको छ ।

६) पार्टीको जलेश्वर बैठकले हाम्रो पार्टीलाई बहुलवादी लोकतान्त्रिक पार्टी भनेकाले पार्टीले आफ्नो विचार अभिव्यक्त गर्ने अभिव्यक्ति स्वतन्त्रता दिएको छ भन्ने मेरो सामान्य बुझाइ छ ।

७) पार्टीमा कुन कुरा बाहिर राख्न मिल्छ र कुन मिल्दैन भन्ने कुरा निर्धारण गर्न मैले आयोगलाई पत्र लेखे , जवाफ आएन । मैले मभन्दा माथिका नेतालाई हेरे , उनीहरूले बोलेकै देखेँ । मैले पार्टीका अन्य साथीहरूलाई हेरे , उनीहरूले बोलेकै देखेँ । अनि मैले सोचेँ, बोल्न पाइन्छ र त्यहि अनुसार बोलेको हुँ ।

८) बाहिर बोल्नु हुँदैनथ्यो भन्ने कुरामा म अझै अलमलमा छु । साथीहरूले "महामन्त्रीले मिडियामा बोल्नु गलत हो" भनेर मिडियामा नै भनिदिए । अर्को दलका नेतालाई पनि ०.०१% सदस्यको मात्र साथ छ भनेर भनिएको भनेर मिडियाबाट पढेँ । बोल्न नपाउने नियम महामन्त्रीलाई मात्र हो कि अरूलाई पनि । साथीहरूले , कसैले एक केन्द्रीय सदस्य भएर , कसैले एक नेता भएर टिप्पणीहरू दिनु नै भयो । सायद मैले पनि , त्यसरी नै दिनु पर्थ्यो , डाइरेक्ट मैले दिएको भनेर नभन्न पर्थ्यो कि ?

साथीहरू, मिडियाबाट मेरो व्यक्तिगत चरित्रमाथि पनि प्रहार भए । जनताले साथ दिनुभयो तर व्यक्तिगत तवरमै आक्रमण हुँदा पनि कसैले साथ दिनु भएको सुनिन । ठीकै छ । समानुपातिक सासंदलाई लिएर प्रश्न उठाइएको रहेछ । म स्मरण गराउन चाहन्छु, यहाँहरू सम्पूर्णमा असोज ३ गते नै निर्वाचन आयोगलाई हामीले बन्दसूचि बुझाएका थियौँ र चुनाव मङ्सिर ४ मा भएको थियो । समानुपातिक सासंद छनोट पनि मङ्सिर ताका नै भएको थियो । जसले आरोप लगाउनु भयो, उहाँको असोजमा नै बुझाइएको बन्दसूचि क्रमसङ्ख्या १५ थियो र अन्य जसलाई आरोप लगाउनु भयो , उहाँहरू २ र १२ मा । समानुपातिक सासंद सिफारिस गर्दा केन्द्रीय समिति सदस्य महेश्वर घिमिरेले दिएको प्रतिवेदनमा आधारित रहेर गरिएको थियो वा थिएन ? र २ र १२ जान्छ कि १५ ? एकपटक फेरी विचार गरौँ । उहाँले आरोप लगाउनु भयो :

१) गुरुआमालाई लिएर आयो । पार्टीमा परिवारवाद निषेध हो , अब महामन्त्रीको लागि परिवारवाद भनेको गुरुआमा, गुरुबा, साथीहरू, चिनेजानेको सबै पर्छन् भनिदिनपर्छो । २ नं मा सिफारिस हुँदा किन नभनेको ? अनि आउँदा पनि को आएको छ ? विचार त गरौँ । ४ दशक लामो

स्वास्थ्य क्षेत्रमा कार्यरत, प्राध्याक, डाक्टर, गन्ती नै गर्ने हो भने देशका उत्कृष्ट १००० महिलामा पर्ने व्यक्तित्व हुनुहुन्छ। जान्नेलाई छान्ने पार्टीमा यति जान्ने मान्छे ल्यायो, उहाँलाई अघि बढाउँ भन्न पर्छ कि १५ मा बसेर पनि २ को साटो आफू जान पाउनपथर्यो भन्दै बस्ने ? किन यति सारो रडाको ? त्यो पनि समानुपातिक तर्फको निर्वाचन, त्यो पनि खस आर्य समुदायमा ? प्रत्यक्षका लागी लडौं ।

२) गल्फ्रेन्डको कुरा । मेरो जीवनकै बारेमा केन्द्रीय समितिले निर्णय गर्दा पनि फरक पर्दैन । मैले बिहा नै गर्ने कि नगर्ने, कुमार नै बस्ने कि, केन्द्रीय समितिले निर्णय गरिदेओस् । केन्द्रीय समितिले नै केटी खोजेर योसँग गर भन्छ भने पनि तयार छु । वा आफ्नो इच्छा गर भन्छ भने नि ठीक छ । तर निर्णय गरिदेओस् । जुन दिन यो निर्णय गर्न उपयुक्त लाग्छ त्यहि दिन गरिदिनुहोस् । देश निर्माण र देश निर्माणका लागी पार्टी चाहिन्छ भनेर पार्टी निर्माणका लागी जीवन नै समर्पण गरेको छु, गल्फ्रेन्डको कुरा गरेर, मलाई त केहि छैन, म सहूला तर ती नारीप्रति सम्मान त गरिदिएको भए हुन्थ्यो । "म जान पाइन, एक जना नारी जाने ? मेरो साटो" भनेर रडाको मच्याउँदा पनि, सायद मुकुल ढकालसँग जोडिएको विषय हो, कहाँबाट आउँछ मानव अधिकारका कुरा, महिला अधिकारका कुरा ।

मेरो जीवनको विवाह बाहेकका पनि बाँकी सबै कुरा पार्टीले निर्धारण गरिदेओस् । पार्टीका केहि नेता भन्नुहुन्छ, सरकारी कर्मचारीका छोराछोरी सरकारी विद्यालयमा पढ्नुपर्छ । जसले नियम बनाउँछ, नेताको छोराछोरीले पर्छ कि पर्दैन ? मैले बिहा गरे र मेरो छोराछोरी जन्मिए भने मैले आफ्नो इच्छा अनुसार गर्ने हो वा पार्टीको नीति अनुसार । पार्टीको नीति अरूका लागी मात्र बन्ने हो कि आफ्ना लागी पनि ? नेताहरू सरकारी अस्पतालमा उपचार गराउनु पर्ने हो कि होइन ? आफ्नो इच्छा अनुसार गर्ने हो वा नीति अनुसार गर्ने हो ? नीति बनाएपछी पालना गर्न तयार छौं ? नेताको आचरण निर्धारण गरी पालना गर्न सबैजना तयार हुन्छन् भने खुशी हुन्छु । नत्र पनि मेरा लागी मात्र भए पनि नीति बनाइयोस् । देश छोडेर जा, देशको हित हुन्छ भन्नु हुन्छ भने पनि गइदिन्छु । राजनीति छोड् देशको हित हुन्छ भने पनि छोडिदिन्छु । देशको हितमा कुन ठाउँमा हुँदा ठीक हुन्छ, मैले के गर्दा ठीक हुन्छ, तपाईंहरू भनिदिनुहोस् ।

म सार्वजनिक प्रतिबद्धता व्यक्त गर्न चाहन्छु । २०८९ को चुनावमा त्यतिबेलाको आवश्यकता अनुसार निर्णय गरौंला, तर त्यतिबेलासम्म सांसद, मन्त्री वा कुनै पनि प्रकारको सरकारी लाभको पदमा बस्दिन, वा नियुक्ति लिदिन । पार्टी सरकारमा जाँदा पनि व्यवहार जन्य आम जनताका सरुवाका सिफारिस बाहेक कुनै पनि प्रकारले व्यक्ति किटान गरेर सरुवा वा बढूवाका लागी सिफारिस गर्दिन । र पूर्णता पार्टी निर्माणमा लाग्छु । म विश्वास गर्छु, देश निर्माण गर्नका लागी पार्टी निर्माण गर्नु आजको अपरिहार्य आवश्यकता हो ।

प्रिय सभापति,
रवि सर,

आज केन्द्रीय समिति सदस्य ज्यूहरू र आम जनतालाई साक्षि राखेर केहि भन्न चाहन्छु । बढी बोले भने, भाइ सम्झेर माफ गरिदिनु हुन अनुरोध गर्दछु तर आज बोल्नै पर्ने स्थिति आयो । यहाँ दाजु र भाइका कुराभन्दा पनि, पार्टीको कुरा आयो , देशको कुरा आयो , सत्यको कुरा आयो ।

हाम्रो सनातन सभ्यता पौराणिक कथाहरूले धनी छन् । गणेश र कार्तिकेय देवताहरू शिव र पार्वतीका छोराहरू थिए । एक पटक गणेश र कार्तिकेयमा दौड प्रतियोगिता भएछ , र नियम रहेछ , सारा संसार दौडेर आउने विजेता । सारा संसार डुल्नका लागि कार्तिकेयले तीनै लोक दोडनु भएको थियो र गणेशले चै आफ्ना माता पिता शिव पार्वतीलाई बीचमा राखेर घुम्नुभएको थियो । शिव र पार्वतीले गणेश पहिलो भएको , पूजनीय भएको भनेर विजेता घोषणा गरिदिनु भयो । म देश घुम्न चाहन्छु , सभापति ज्यू , म जनतासँग बस्न चाहन्छु । म कार्तिकेय बन्छु तर गणेश बन्दिन । तपाईंको इच्छा, गणेशलाई पहिलो मान्नु हुन्छ वा कार्तिकेयलाई ?

सभापति ज्यू, तपाईंले बोलेका सबैको कुराको रेकर्ड राखेर उत्तर दिन पर्यो । राजनीतिमा आएपछी बोलेका सबै कुराहरू । यहि केन्द्रीय समितिबाट एउटा उपसमिति बनाऔं , ती बोलिहरूको अभिलेखिकरणका लागि । अरुले बोलेका कुराहरू मलाई मतलव छैन, मलाई तपाईंले बोलेका कुराहरू मतलव छन् । हिजो किन बोल्नु भयो ? बोलेका कुराहरू कहिले पूरा गर्नुहुन्छ, टाइमफ्रेम चाहियो । रिजल्ट चाहियो । र अनुरोध छ, अबका दिनमा काम गरेपछी मात्र बोल्नु होला ।

मेरो पक्षमा आज कति जना हुन्छन्, त्यो गौण छ । यो अड्कको कुरो होइन ? लोकतान्त्रिक मुल्य र मान्यताका कुरा हुन् ? सत्य र असत्यको कुरा हो । देउवा , ओलि र प्रचण्डको पक्षमा पनि शत प्रतिशत मत होला । उनीहरूका गल्ती देखाउनेको पक्षमा ती पार्टीभित्र कोहि छैनन् होला तर के ती सहि छन् त सभापति ज्यू ? प्रश्न आउला, हाम्रा सभापतिलाई देउवा, ओलि र प्रचण्डसँग कम्पेयर गर्ने ? कम्पेयर गरेर राम्रा हाम्रै सभापति भनौंला तर सभापतिको ती नेतासँग फोटाहरू निरन्तर आइरखेका छन्, त्यो पनि सँगै । सभापतिलाई देउवा, ओलि र प्रचण्डसँग दाँजेर को कति ठीक , को कता ठीक भन्ने बेला भइसक्यो । मेरो चाहना त दाँज्ने तहको नहोस् भनेको , धेरैमाथि हुनपछि सभापति ज्यू , दाँजिने तहमा होइन । राजनेता बन्न पर्यो सभापति ज्यू, नेता मात्र बनेर पुगेन । तपाईंको गाडीको सिसा कालो भइसक्यो , सभापति ज्यू , समीक्षा गर्नुहोस् ।

सभापति ज्यू , झिँगासँग उडियो भने 'गू'मा पुगिन्छ । मौरीसँग उड्यो भने 'मह'मा पुगिन्छ । मलाई मौरीसँग उड्न मन छ, झिँगासँग होइन । हजुर पनि झिँगासँग उड्न थालेको हो कि , त्यस्तो आभास हुन थालेको छ । मौरीसँग उडौं, जनतालाई मह खुवाऔं ।

मेरा कुराहरू सुनेर सभापति ज्यू, केन्द्रीय सदस्य ज्यूहरू कोहि पनि नरिसाउनु होला । सच्चिऔं । मैले म चै नसच्चिने, तपाईंहरू मात्र सच्चिने भनेकै छैन । मैले खाली सच्चिनु अघि केहि गल्तीहरू गरे होला । म पनि सच्चिने, तपाईं पनि सच्चिने र सभापति पनि सच्चिने । किन कि प्रश्न आइसक्यो ? सच्चिने कि ? भो अर्को शब्द नबोलीं होला । फेरी साथीहरूलाई लाग्न

सक्छ, सभापति सक्किने भन्ने तँ को हो ? पार्टी सक्किन्छ भन्ने तँ को हो ? मलाई चुप लगाउन सक्नुहोला, तर जनतालाई ? यी प्रश्न मेरा हुन् कि जनताका , आफैँ मुल्याङ्कन गर्नुहोस् ।

आदरणीय साथीहरू,
समीक्षा प्रतिवेदनमा नै समस्यासँगै समाधानका केहि उपाय पनि सुझाइएकै छन् । तर पनि यस प्रतिवेदनका आधारमा रहि, यस केन्द्रीय समितिको बैठकमा पार्टी महामन्त्रीको रूपमा "अबको १०० दिन" का लागी कार्ययोजना प्रस्ताव पेश गर्न सभापति ज्यूबाट अनुमति चाहन्छु ।

साथीहरू, रूदानेले भन्थे, "जो जति शक्तिमा छ, यो देश सप्रे बिग्रेकोमा त्यति नै जिम्मेवार छ ।" त्यस्तै , यो पार्टीमा पनि जो जति शक्तिमा छ, यो पार्टी सप्रे बिग्रेको त्यति नै जिम्मेवार छ । म मेरो भागको जिम्मेवारी लिन तयार छु ।

प्रस्ताव : अबको १०० दिन

अबको १०० दिन के गर्ने ?

अबको १०० दिनमा राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीलाई "रविको पार्टी" बाट "राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी" बनाऔँ ।

रविको पार्टीबाट राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी बन्न के गर्ने ?

१. अबको २ हप्ता तयारी गरौँ ।

२. त्यसपछी सभापति र उपसभापति बाहेकका केन्द्रीय समिति सदस्यहरू २ हप्ता गुप्तबास जाऔँ ।

३. गुप्तबासका क्रममा म महामन्त्रीको राय राख्छु, मत राख्दिन । तपाईंहरू निर्णय गर्नु होस् ।

पार्टीको विधान कस्तो बनाउने ?

पार्टीको विधानको पालना कसले गराउने ?

पार्टीको विधान पालना नभए के गर्ने ?

पार्टीको संगठान्तमक ढाँचा कस्तो हुने ?

पार्टीको तर्फबाट हुने निर्वाचनका लागी उम्मेदवार छनोट कसरी गर्ने ?

पार्टीको अबको कार्यदिशा कसरी निर्धारण गर्ने ? के हो ?

महाधिवेशनको बाटो तय गरौँ ।

पार्टीको नेताको आचरण कस्तो हुने ? के बाध्यकारी, के गरे राम्रो ?

पार्टीका नेताले मिडियामा के बोल्न पाइन्छ , के पाइँदैन ?

पार्टीका नेताको कार्यसम्पादन मुल्याङ्कन कसरी गर्ने ?

पार्टीमा अनुशासन कसरी कायम गर्ने ?

पार्टीको आर्थिक व्यवस्थापन कसरी निर्धारण गर्ने ?

पार्टीका मित्र को हुन् ?

पार्टीका शत्रु को हुन् ?

हामी को हौं ?

हामी किन आएका ?

पार्टी र सरकारको सम्बन्ध कस्तो हुने ?

केन्द्रीय समिति र संसदीय दलको सम्बन्ध कस्तो हुने ?

संसदीय दल र सरकारको सम्बन्ध कस्तो हुने ?

पार्टीको निर्णय प्रक्रिया के हो ? कुन तहको निर्णय कसले गर्ने ? कुन तहले गर्ने ?

लगायत समीक्षा प्रतिवेदनमा उठाइएका थुप्रै विषय छन् । त्यसका अलवा पनि तपाईंहरूलाई पनि लागेका होला, पार्टीले यो प्रश्नको उत्तर दिनपर्छ भन्ने लागेका तपाईंहरूका पनि सबै प्रश्नहरू ।

गुप्तबासमा लोकतान्त्रिक प्रक्रियाबाट निर्णय गरौं । त्यहि गुप्तबासबाट लोकतान्त्रिक प्रक्रिया के हो निर्धारण गरौं । कतै अलमल भए सभापतिको मत अनुसार चलौं । गुप्तबासले नै निर्धारण गरौं, २ हप्ताले मात्र पुग्दैन कि, अर्को पटक पनि बस्न पर्ने कि । फेरी बस्दा, अरु को को थप्न पर्ने हो ?

के के निर्णय गर्ने पर्ने हो, त्यो गुप्तबासले गरौं । सकेसम्म सबै उपस्थित हौं । त्यो गुप्तबासले नै निर्धारण गरौं अबको कार्यदिशा ।

४. अपेक्षा गरिन्छ, गुप्तबासको पहिलो समीक्षाले त्यसपछीका बाँकी ७० दिनको कार्यदिशा पनि निर्धारण गर्नेछ ।

गुप्ताबास नबस्ने, अब सबै प्रक्रिया लाइभ गरौं भन्नुहुन्छ भने पनि म तयार छु । तर त्यस बासले निर्धारण गरौं, अब के लाइभ गर्ने, के नगर्ने ? यसको विधि के ? गुप्तबास बस्ने भए पनि बसौं, खुल्लाबास बस्ने भए पनि बसौं । पार्टीका लागी एक पटक घोट्टिएर सँगै बसौं ।

सार्वजनिक रूपमा नै पार्टी निर्माणको प्रक्रिया जनतामा प्रस्तुत गरौं । बौद्धिक नागरिक समाजको सहयोग खुलेर नै लिऔं । अब नयाँ पार्टी बनाऔं, राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी । आजका दिनसम्म पार्टीको सर्वोच्च निकाय केन्द्रीय समिति नै भएकाले, यहि केन्द्रीय समितिले निर्णय गरिदेओस्, आगामी कार्यदिशा निर्माणका लागी हामी घोट्टिऔं । आशाको दियोलाई फेरी बालौं । राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीलाई अबको १०० दिनमा राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी बनाऔं, रविको पार्टी होइन । राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीको सभापति पनि रवि लामिछानेलाई नै बनाऔं तर पार्टीलाई रविको पार्टी होइन, राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी बनाऔं ।

धन्यवाद